

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1915.

Andra kammaren.

Nr 50.

Torsdagen den 8 april.

Kl. 1 e. m.

§ 1.

Herr talmannen meddelade, att herrar *Ericsson* i Vallsta och *Rune* anmält, att de till följd av sjukdomsfall inom sina familjer vore förhindrade, herr *Ericsson* i Vallsta att infinna sig till dagens plenum och herr *Rune* att bevista kammarens sammanträden under de närmaste dagarna.

§ 2.

Härefter föredrogs en från herr *Hildebrand* ingången ansökning att för företagande av utrikes resa erhålla ledighet från riksdagsgöromålen under tiden från och med den 8 till och med den 16 innevarande april; och blev berörda ansökning av kammaren bifallen.

§ 3.

Herr statsrådet *Vennersten* avlämnade Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 100, angående driftkostnader under år 1916 för egnahems-lånefonden; och

nr 101, angående understöd åt avlidne förvaltaren vid Alnarps egendom Gottfrid Fredricsons och hans efterlevande hustrus minder-åriga barn.

Dessa propositioner bordlades på begäran.

§ 4.

Sedan riksdagens båda kamrar förehaft och godkänt de uti bankoutskottets memorial nr 9, statsutskottets memorial nr 18 punkterna 1—4 och bevillningsutskottets memorial nr 13 föreslagna voteringspropositioner rörande åtskilliga frågor, i vilka kamrarna fattat stridiga beslut, samt bestämt blivit, att vederbörliga omröstningar över de olika besluten skulle denna dag äga rum, så anställdes nu omröstningar enligt nedan intagna voteringspropositioner i följande ordning, nämligen:

*Gemensamma
omröstningar.*

Första omröstningen:

(enligt bankoutskottets memorial nr 9).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, i anledning av förevarande motion, må besluta, att det av 1912 års riksdag åt förre arbetsledaren vid telegrafverket Håkan Alfred Olsson beviljade årliga understöd, 300 kronor av telegrafverkets medel, skall från och med år 1916 utgå med ett till 480 kronor förhöjt belopp, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren bifallit den i ämnet väckta motionen och således beslutit, att årliga understödet till förre arbetsledaren vid telegrafverket Håkan Alfred Olsson skall från och med år 1916 under hans återstående livstid höjas från 300 kronor till 600 kronor.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 82 Ja och 134 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 79 Ja och 62 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller 82 Ja och 134 Nej,
sammanräkningen visade 161 Ja och 196 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Andra omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 18, punkt 1).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen för motarbetande genom offentligt upplysningsarbete av den i Sverige bedrivna mormonvärvningen anvisar på extra stat för år 1916 ett anslag av 4,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

*Genomsamma
omröstningar.
(Forts.)*

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 83 Ja och 135 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 91 Ja och 50 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	83 Ja och 135 Nej,
sammanräkningen visade	174 Ja och 185 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Tredje omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 18, punkten 2).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts föreliggande framställning samt med avslag å herr Bergs ovanberörda motion, må

a) medgiva, att en statssamskola må upprättas i Sollefteå, under villkor att Sollefteå köping enligt sitt åtagande ej blott tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler och bostad eller hyresersättning åt rektor utan även till statsverket årligen inbetalar ett belopp, motsvarande en fjärdedel av den vid samskolan anställda lärarpersonalens begynnelselöner, dock att under övergångstiden endast skall inbetalas ett belopp, motsvarande 400 kronor för termin för varje vid läroverket inrättad samskoleklass, till dess alla klasserna blivit inrättade, varefter från och med påföljande kalenderår full avgift skall erläggas; mot vilket åtagande köpingen äger rätt att av lärjungarna i samskolan upptaga terminsavgifter, dock ej till högre belopp eller under strängare villkor för befrielse, än som stadgas rörande de avgifter, som av realskolornas lärjungar erläggas till statsverket;

b) föreskriva, att första och andra klasserna vid statssamskolan skola upprättas med ingången av läsåret 1916—1917 samt att vid början av varje följande läsår skall upprättas ytterligare en klass, i ordning nedifrån räknat, intill dess samskolan blivit färdigbildad;

c) för inrättandet vid samskolan från och med den 1 juli 1916 av en rektorstjänst och en första lärarinnebefattning från och med år 1916 höja reservationsanslaget till de allmänna läroverken med 7,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Gemensamma
omröstningar.*
(Forts.)

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutit att, med bifall till herr Bergs ovanberörda motion, avslå Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 75 Ja och 141 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 84 Ja och 58 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	75 Ja och 141 Nej,
sammanräkningen visade	159 Ja och 199 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med nejpropositionens innehåll.

Fjärde omröstningen:

(enligt statsutskottets memorial nr 18, punkten 3).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen till anordnande i enlighet med de bestämmelser, Kungl. Maj:t kan finna lämpligt fastställa, av fortbildningskurser i gymnastik för småskollärarinnor anvisar på extra stat för år 1916 ett anslag av 3,000 kronor, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit Kungl. Maj:ts förevarande framställning.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 101 Ja och 117 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 103 Ja och 35 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	101 Ja och 117 Nej.
sammanräkningen visade	204 Ja och 152 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med japropositionens innehåll.

Femte omröstningen:

*Gemensamma
omröstningar:
(Forts.)*

(enligt statsutskottets memorial nr 18, punkten 4).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att riksdagen till understödjande av idrotten beviljar på extra stat för år 1916 ett anslag av 37,000 kronor, att utgå på de villkor Kungl. Maj:t kan finna skäl bestämma, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren avslagit Kungl. Maj:ts ifrågavarande framställning.

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 89 Ja och 128 Nej.

Den omröstning över ovanintagna voteringsproposition, som enligt ankomsten och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 111 Ja och 29 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens

röster eller	89 Ja och 128 Nej,
sammanräkningen visade	200 Ja och 157 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med japropositionens innehåll.

Sjätte omröstningen:

(enligt bevillningsutskottets memorial nr 13).

Den, som i likhet med första kammaren vill, att herrar Hildebrands och Lübecks förenämnda motion, II: 76, om tullfrihet för avkokt silke, som ej inkommer i smärre för detaljhandeln lämpade uppläggningar, icke må föranleda någon riksdagens åtgärd, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har riksdagen i likhet med andra kammaren beslutat, att avkokt silke, som ej inkommer i smärre för detaljhandeln lämpade uppläggningar, skall åtnjuta tullfrihet och att till följd

Genensamma härav hithörande rubriker i tulltaxan skola erhålla följande ändrade omröstningar. lydelse:
(Forts.)

		Kvantitet för tullberäkningen.	Tullsats.	
			Kronor	öre
355.	Ospunnet eller spunnet silke, även i förening med annat spånadsämne: naturligt: rätt, ofärgat; ävensom s. k. gut avkokt, även blekt, eller färgat:	—	fritt.	
*356.	i smärre för detaljhandeln lämpade uppläggningar, såsom dockor, spolar, rullar och dylikt	1 kg.	2	50
357.	annat: blekt eller färgat	1 kg.	2	—
357 ^{1/2} .	andra slag	—	fritt.	

Sedan voteringssedlarna blivit avlämnade samt en sedel avlagd och förseglad ävensom underrättelse från första kammaren ingått, att voteringssedlarna för den omröstning, varom här vore fråga, jämväl därstädes avgivits, företogs sedlarnas öppnande och uppräknig, och befanns att omröstningen utfallit med 96 Ja och 119 Nej.

Den omröstning öfver ovanintagna voteringsproposition, som, enligt ankommet och nu uppläst protokoll, blivit av första kammaren samtidigt anställd, hade utfallit med 100 Ja och 36 Nej, vadan, då därtill lades andra kammarens röster eller 96 Ja och 119 Nej, sammanräkningen visade 196 Ja och 155 Nej,

och hade alltså beslut i denna fråga blivit av riksdagen fattat i överensstämmelse med japropositionens innehåll.

§ 5.

Härpå överlämnade herr statsrådet *Vennersten* Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 102, angående statsbidrag för år 1915 till parallellundervisning vid lantmannaskolan å Fridhem i Malmöhus län;

nr 103, angående försäljning av förra militiebostället Bökås nr 1 i Jönköpings län;

nr 104, angående uppförande å ordinarie stat av statens veterinärbakteriologiska anstalt m. m.; och

nr 105, angående uteslutande ur riksstaten av de under titeln »gästgivares friheter» uppförda anslag,

Ifrågavarande propositioner blevo på begäran bordlagda.

§ 6.

Upplästes ett från första kammaren ankommet protokollsutdrag, innefattande inbjudan till andra kammaren att förena sig med första kammaren i dess denna dag fattade beslut, att ett särskilt utskott, bestående av tio ledamöter, fem från vardera kammaren, skulle tillsättas för behandling av ej mindre Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 78, med förslag till lag om skyddskoppypmpning;

nr 79, angående anslag till skyddskoppypmpningens anordnande;

nr 80, angående höjning av anslaget till statsmedicinska anstalten; och

nr 85, med förslag till förordning om behörighet att utöva läkar-konsten;

än även de ytterligare framställningar, som kunde komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i dessa ämnen eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor;

och beslöt kammaren antaga berörda inbjudan.

Ordet begärdes härefter av herr vice talmannen, D. P e r s s o n, som yttrade: Her talman! Jag hemställer, att kammaren behagade besluta att i detta särskilda utskott utse suppleanter till lika antal som de ordinarie ledamöterna.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 7.

Vidare föredrogos var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionen nr 90, angående ersättande av kostnaderna för bärgning och reparation av 1:a klass pansarbåten Tapperheten;

till bankoutskottet propositionen nr 91, angående den marin-överintendenten och chefen för marinintendenturkåren tillkommande pensionsrätt m. m.;

till det särskilda utskott riksdagen beslutat tillsätta propositionerna:

nr 85, med förslag till förordning om behörighet att utöva läkar-konsten;

nr 78, med förslag till lag om skyddskoppypmpning;

nr 79, angående anslag till skyddskoppypmpningens anordnande; och

nr 80, angående höjning av anslaget till statsmedicinska anstalten;

till statsutskottet propositionerna:

nr 97, angående höjning av anslaget till överståthållarämbetet,

avseende ökat bidrag till avlöning åt den under andre stadsfogden i Stockholm lydande exekutionsbetjäningen; och

nr 93, angående rätt för lärarinna vid statsunderstödd enskild läroanstalt att för uppflyttning i högre lönegrad tillgodoräkna sig tjänstgöring vid svensk skola i utlandet; samt

till bankoutskottet propositionen nr 95, angående anställande av ytterligare ett kvinnligt skrivbiträde hos direktionen över folkskol-lärarnas pensionsinrättning.

Vid remiss av
propositionen
nr 94.

Härpå föredrogs propositionen nr 94, med förslag till lag om förfogande över vissa varor vid krig eller krigsfara; och yttrade därvid

Herr Persson i Norrköping: Förevarande lagförslag, som nu är meningen att remittera till lagutskottet, innehåller lagbestämmelser, vilka äro fullständigt lika med dem, som utav 1914 års riksdag antogs och enligt vilka överlämnades åt Kungl. Maj:t rätt att, i syfte att förhindra oskäligen prisstegringar o. s. v., utfärda bestämmelser om maximipriser, företaga tvångsuttagning utav förnödenhetsvaror o. s. v. Emellertid beslöts, att den då antagna lagen skulle gälla blott till den första nästkommande maj, och det lagförslag, som nu föreligger, avser att prolongera denna lag att gälla ytterligare en tid framåt.

Jag har icke kunnat låta detta tillfälle, då förslaget remitteras, gå förbi utan att yttra några ord om vad Kungl. Maj:t säger i sin motivering till det här föreliggande lagförslaget. Först ber jag att få erinra därom, att i Kungl. Maj:ts proposition, nr 277, som innehåller det ursprungliga lagförslaget, som förelades 1914 års riksdag, heter det bl. a. angående prisförhöjningarna, att det kan hända, »att den kritiska situationen får tjäna till förevändning för en prisstegring, som går väsentligt utöver vad som är skäligt och av förhållandena påkallat. En sådan prisstegring står nära det ocker, mot vilket lagstiftning på annat område är riktad, och det är så mycket mer berättigat att inskrida mot densamma, som den kan föranleda de största svårigheter och lidanden, särskilt för de mindre bemedlade klasserna. Detta inskridande torde lämpligast ske på det sätt, att Kungl. Maj:t för dylik vara fastställer ett visst skäligt maximipris som vid äventyr av straffpåföljd ej får överstigas vid varans försäljning.»

I fråga om bestämmelserna angående tvångsuttagning av förnödenhetsvaror heter det i motiveringen bl. a.: »Syftet att, i den mån tillgång å viktiga förnödenheter finnes, ställa dem till allmänhetens förfogande för skäligt pris torde emellertid icke kunna med någon säkerhet vinnas endast genom den nu nämnda åtgärden, (d. v. s. fastställande av maximipris). Det kan befaras, att, i större eller mindre omfattning, innehavare av dylika varor skulle, hellre än att sälja varorna till det fastställda maximipriset, hålla dem inne i förhoppning att, då prisbestämmelsen upphört att gälla, kunna sälja varorna till högre pris.» — Om sådant skulle förekomma, vore det nödvändigt, att Kungl. Maj:t hade rätt att genom tvångsuttagning

få varorna ut i marknaden och att man härvidlag förföre så, att denna rätt överlämnades till Konungens befallningshavande i länen.

När sedan denna fråga behandlades i lagutskottet, ställde sig utskottet synnerligen välvilligt till det framlagda lagförslaget. Utskottet uttalade, att det »för sin del funnit de av departementschefen i hans yttrande till statsrådsprotokollet den 15 augusti 1914 anförda skälen för ifrågavarande stadgandes upptagande i lagen synnerligen vägande». Lagutskottet gick t. o. m. Kungl. Maj:t mera till mötes, än vad Kungl. Maj:t själv begärt, i det att utskottet föreslog riksdagen att, utöver vad propositionen innehöll, utvidga Kungl. Maj:ts makt att vidtaga åtgärder i syfte att hindra prisförhöjningarna.

I det nu förevarande lagförslaget, vari föreslås, att den av 1914 års riksdag antagna lagen skulle prolongeras, heter det i motiveringen bl. a., att det bör »tagas under övervägande, huruvida sådana bestämmelser som de i lagen innefattade äro behöfliga även efter denna tidsutgång. Någon tvekan härom synes icke gärna kunna råda. De förhållanden, som föranlett lagens tillkomst, hava icke undergått någon förändring, på grund varav lagen numera skulle vara mindre erforderlig än förut.» Och i detta läser helt visst en var vara villig att helt och hållet instämma. Vidare heter det: »Utan tvivel har också lagen motsvarat de vid dess första behandling uttalade förväntningarna i det avseendet, att den varit till gagn redan genom sin tillvaro, bland annat därigenom att den underlättat vissa under hand träffade överenskommelser om prisreglering.»

För mitt vidkommande ber jag att få säga, att nog har lagen såsom sådan varit till gagn och motsvarat de förväntningar, som man har rätt att ställa på densamma; men däremot må fastslås, att de förväntningar, som man ansåg sig böra ha rätt att ställa på dem, vilka skulle tillämpa lagens bestämmelser, vilka skulle handla i överensstämmelse med lagens syfte och i kraft av dess innehåll, på det allra högsta blivit besvikna. Det har, som bekant, icke utfärdats en enda förordning om maximipris på någon enda vara liksom ej heller någon annan förordning, som Kungl. Maj:t enligt denna lag har rätt att utfärda, och detta trots att en var kunnat konstatera, huru som priserna på de oundgängligaste livsmedlen vecka efter vecka, månad efter månad befunnit sig i ett ständigt stigande, i en stegring, som icke blott är en verkan av det pågående kriget, utan därjämte i stor utsträckning orsakad utav mellanhanders och andras snikenhet och lust att tjäna in stora kapital på den fattiga massans konsumtion; det har icke heller här i riksdagen saknats röster, manande, bevekande röster till Kungl. Maj:t, att Kungl. Maj:t skulle handla i överensstämmelse med den rätt riksdagen givit Kungl. Maj:t.

Redan under remissdebatten uttalades av flere talare allvarliga bekymmer för de redan då långt gående prisförhöjningarna och de redan då konstaterade alltför ringa, alltför obetydliga och alltför senkomna åtgärderna för att tillgodose konsumtionsbehovet (av vete) och för att tillgodose allmänhetens behov av att få även billiga varor. När sedan längre fram under riksdagen lagutskottet avgav sitt utlåtande över Kungl. Maj:ts proposi-

Vid remiss av
propositionen
nr 94.
(Forts.)

Vid remiss av
propositionen
nr 94.
(Forts.)

tion angående visst sätt för förmalning av råg till rågmjöl och även viss sammansättning av rågbröd, förklarade lagutskottet det vara av behovet påkallat att, låt vara under vissa förutsättningar, maximipris fastställdes på ett så viktigt varuslag som potatis. Man kan säga, att förutsättningarna icke inträffat, i det att det nämligen icke utfärdats någon förordning om tvångsinbakning av potatis i rågbröd, men det var dock icke endast till denna form man skulle se, då det gällde att tolka lagutskottets och, då riksdagen godkänt utskottets utlåtande, även riksdagens mening, utan man skulle även se till behovet av att följa utskottets och riksdagens mening så snart priserna på potatis stego på sådant sätt, att man hade fog att säga, att prisstegringen var oskäligen. Vi veta, hurusom dessa priser sprungit i höjden med i genomsnitt 4 å 5 öre per liter varje vecka under de senaste 4 å 5 veckorna och hurusom priset på denna vara nu på sina ställen är uppe i ett alldeles orimligt belopp.

Jag ber vidare att få erinra därom, att redan den 23 sistlidne februari avgav statens livsmedelskommission ett förslag till Kungl. Maj:ts regering, innehållande vissa bestämmelser till lag angående maximipriser, och vid detta av livsmedelskommissionen utarbetade förslag var även fogad en reservation av generaldirektören i socialstyrelsen, herr Elmquist, däri han bestämt betonade behovet, för att icke säga nödvändigheten, av ett omedelbart fastställande av officiella maximipriser å inhemsk brödspannmål och inom riket tillverkat mjöl av vete och råg.

Det har vidare interpellationsvägen här framkommit uttryck för de allmänna bekymren och de oerhörda svårigheter, som inom de fattigare folklagren råda med anledning av de ständigt stegrade priserna på livsförnödenheter, utan att dock alla dessa yttringar från olika håll hittills lett till, att Kungl. Maj:ts regering ansett sig böra utfärda några bestämmelser av den art, att de verkligen vore ägnade att effektivt hejda den prisstegring, som man nu alltjämt låter pågå och som man från regeringshåll synes ställa sig likgiltigt emot.

Överallt inom landet förspörjas nu klagomål, överallt håller nu folket möten och gör uttalanden i denna fråga. Jag behöver här blott citera ett enda sådant uttalande, som kommit mig tillhanda i dag från en liten plats, nämligen staden Västervik i Småland, där ett möte räknande en 450 deltagare — vilket ingalunda är så litet i en sådan stad som Västervik — ha beklagat sig över, »att de förhoppningar, som de väntat sig från regeringens sida om ett kraftigt och effektivt ingripande för lindrande av den nöd, som sedan månader härjat bland de ekonomiskt vanlottade medborgargrupperna på grund av de onaturliga prisstegringarna», grusats, och mötet uttalade, att det funne »regeringens neutrala hållning till dyrtiden så mycket mer beklaglig, som prisstegringen på flera varuslag icke har sin grund i bristande tillgång, utan i många fall i rent ocker och snöd vinningslusta» från rika producenters och mellanhänders sida samt i omfattande export av livsmedel, och i fortsättningen av det vid nämnda möte gjorda uttalandet förklaras, att på den platsen hade priset på

potatis nu stigit med cirka 60 à 70 procent och priset på fläsk med cirka 50 procent.

Dylika förhållanden kunna konstateras överallt i vårt land, utan att några effektiva åtgärder vidtagits. Det råder ju därjämte, såsom allom torde vara bekant, rätt stor arbetslöshet här och var; oerhört många äro de hem, som splittras, ruineras och förstöras, för att måhända i fortsättningen knappast kunna återupprättas, på grund av dessa förhållanden. Man tycker verkligen, att det vore en ren skyldighet ur samhällsbevarande synpunkt att vidtaga åtgärder emot ockret på livsförnödenheter. När den stora fattiga konsumerande delen av befolkningen läser den kungl. propositionen av år 1914, lagutskottets betänkande och den nu förelagda kungl. propositionen och allt det granna, som där säges, men samtidigt konstaterar, att ingenting verkligen göres, då må man icke förvåna sig över, att dessa människor anse sig vara utsatta för en ren och hänsynslös drift, ty som något annat kunna de knappast uppfatta detta, så stor är skillnaden mellan ord och gärningar.

Det kan icke, herr talman, komma på fråga, att jag nu vill göra något yrkande med anledning av här förevarande proposition. Jag anser, att ett förnyande av lagen är av behovet påkallat och att förslaget därom bör av lagutskottet tillstyrkas och av riksdagen bifallas. Men jag har vid detta tillfälle velat betona, att det ingalunda är nog med, att riksdagen antager lagar, som ger Kungl. Maj:t rätt att handla, utan det är minst lika nödvändigt, att Kungl. Maj:t nu också fullgör dessa lagars syften och verkligen vidtager de åtgärder, som lagarna avse att främja för att sålunda förhindra dyr tid och för att bringa ned de alltför högt uppskruvade prisen på livsförnödenheter här i landet.

Jag har, som sagt, herr talman, intet yrkande att här göra.

I detta anförande instämde herrar *Ingvarson, Borg, Erikson* i Uppsala, *Persson* i Västervik, *Kloo, Waldén, Löwegren, Strid, Rydén* i Malmö, *Lindley, Andersson* i Gävle, *Svensson* i Skönsberg, *Hedlund, Johansson* i Sollefteå, *Vennerström, Eronn, Gylfe, Jonsson* i Falun, *Eriksson* i Arboga, *Sandler, Zander, Flognfält, Berg* i Munkfors, *Helger, O. Nilsson* i Örebro, *Julin, Andersson* i Råstock, *Skaareen, Johansson* i Trollhättan, *Törnkvist, Hansson, Magnusson* i Kalmar, *Widlund, Lundberg, Lindqvist* i Kosta, *Johansson* i Uppmälby, *Bärg* i Katrineholm, *Kropp, Johansson* i Kullersta *Winberg, Sterne, Lundström* i Vreten. *Söderberg* i Stockholm, *Uddenberg, Larsson* i Västerås, *Bäcklund, Hage, Olsson* i Rödningberg, *Nilsson* i Kristianstad, *Borggren, Sköld* och *Månsson*.

Vidare yttrades ej. Kammaren beslöt att hänvisa ifrågavarande proposition till lagutskottet; och skulle till utskottet jämväl överlämnas det i anledning av propositionen inom kammaren nu avgivna yttrandet.

Härefter remitterades:
till jordbruksutskottet propositionerna:

Vid remiss av
propositionen
nr 94.
(Fort.)

nr 92, med förslag till lag med särskilda bestämmelser beträffande viss samfärd skogsmark inom Kopparbergs län; och

nr 96, angående upplåtande av odlingslägenheter m. m. i trakterna ovan odlingsgränsen i Västerbottens och Norrbottens läns lappmarker;

till statsutskottet propositionen nr 87, angående statsbidrag till slöjdundervisning i högre folkskolor; samt

till jordbruksutskottet propositionen nr 88, angående avstående till Hudiksvalls stad av kronans rätt till gamla läroverkstomten i Hudiksvall med därå uppförda byggnader m. m.

§ 8.

Föredrogos var efter annan och hänvisades till jordbruksutskottet de på kammarens bord liggande motionerna nr 205 och 206 av herr *Tamm* samt nr 207 av herr *Wiklund*.

§ 9.

Anmäldes och godkändes konstitutionsutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 23, till Konungen, angående av riksdagen beslutade ändringar i rikets grundlagar.

§ 10.

Justerades protokollsutdrag.

§ 11.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

herr vice talmannen *D. Persson* under den 10 april,
> *Bengtsson* i Norup under 5 dagar fr. o. m. den 12 april och
> *Ekman* > den 10 april.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 3,4 e. m.

In fidem
Per Cronvall.